

**PRAWNE PODSTAWY DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ**  
**WYKŁAD I**

**mgr Halszka Suszek-Borowska**

W ramach przedmiotu prezentowany jest podstawowy zakres informacji dotyczących zasad funkcjonowania działalności gospodarczej na gruncie prawa polskiego. W trakcie trwania przedmiotu, zdobędziesz podstawową wiedzę która umożliwi Ci założenie i prowadzenie działalności gospodarczej. Poznasz szczegółowe zasady związane z podejmowaniem i prowadzeniem działalności gospodarczej przez osoby fizyczne i prawne. Omówiona zostanie także problematyka form prawnych w jakich można prowadzić działalność gospodarczą (osoby fizyczne, spółki osobowe i kapitałowe) a także zasady zawierania i wykonywania umów w obrocie gospodarczym. Musisz wiedzieć, że znajomość prawa regulującego działalność gospodarczą jest przydatna nie tylko dla przedsiębiorców, ale również dla studentów, którzy już niebawem mogą stanąć przed koniecznością podjęcia bardzo ważnych, zawodowych decyzji. Mam nadzieję że pod koniec semestru, będziesz znał odpowiedzi na pytania o których być może do tej pory jeszcze nie wiedziałeś.



## LITERATURA / MATERIAŁY POMOCNICZE

### Literatura podstawowa:

- Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej z dnia 2 lipca 2004 r. (Dz.U. 2004 Nr 173 poz. 1807)
- Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy, Dz. U. z 1998 r. nr 21 poz. 94 ze zmianami,
- Ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks Spółek Handlowych , Dz. U. z 2000 r. nr 94 poz. 1037 ze zmianami.
- Prawo cywilne i handlowe w zarysie pod redakcją Wojciecha J. Ketnera, Wyd. Zakamycze 2006

### Literatura uzupełniająca:

- Prawo gospodarcze i spółek. Wyd. 4, Joanna Ablewicz , Katarzyna Czajkowska-Matosiuk , C.H. Beck Wydawnictwo Polska 2019
- System prawa administracyjnego. Publiczne prawo gospodarcze. Tom 8B, J. Grabowski, L. Kieres, A. Walaszek-Pyzioł, R. Blicharz, T. Długosz, K. Horubski, K. Kiczka, M. Pawełczyk, M. Swora, M. Szydło, T. Włudyka, A. Żurawik (red. serii R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel), C.H. Beck. Warszawa 2013
- Prawo gospodarcze i handlowe, Wojciech J. Katner, Wolters Kluwer 2018
- Umowy w obrocie gospodarczym, Andrzej Koch, Jacek Napierała, Wolters Kluwer 2018
- Ogólne rozporządzenie o ochronie danych. Ustawa o ochronie danych osobowych. Komentarz, Paweł Fajgielski, Wolter Kluwer 2018

# CZYM JEST PRAWO, CZYLI PODSTAWOWE POJĘCIA Z ZAKRESU DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

**Abyś mógł przejść do praktycznej części wykładów, musisz poznać podstawy prawa które ułatwią Ci poruszanie się w kolejnych częściach kursu. Zdobyta podczas dzisiejszego wykładu wiedza wprowadzi Cię w tematykę związaną z ogólnym pojęciem prawa. Poznasz podstawowe pojęcia z zakresu działalności gospodarczej, oraz dowiesz się czym jest przedsiębiorstwo w znaczeniu przedmiotowym i podmiotowym.**



# CO TO JEST PRAWO?

## POJĘCIE PRAWA

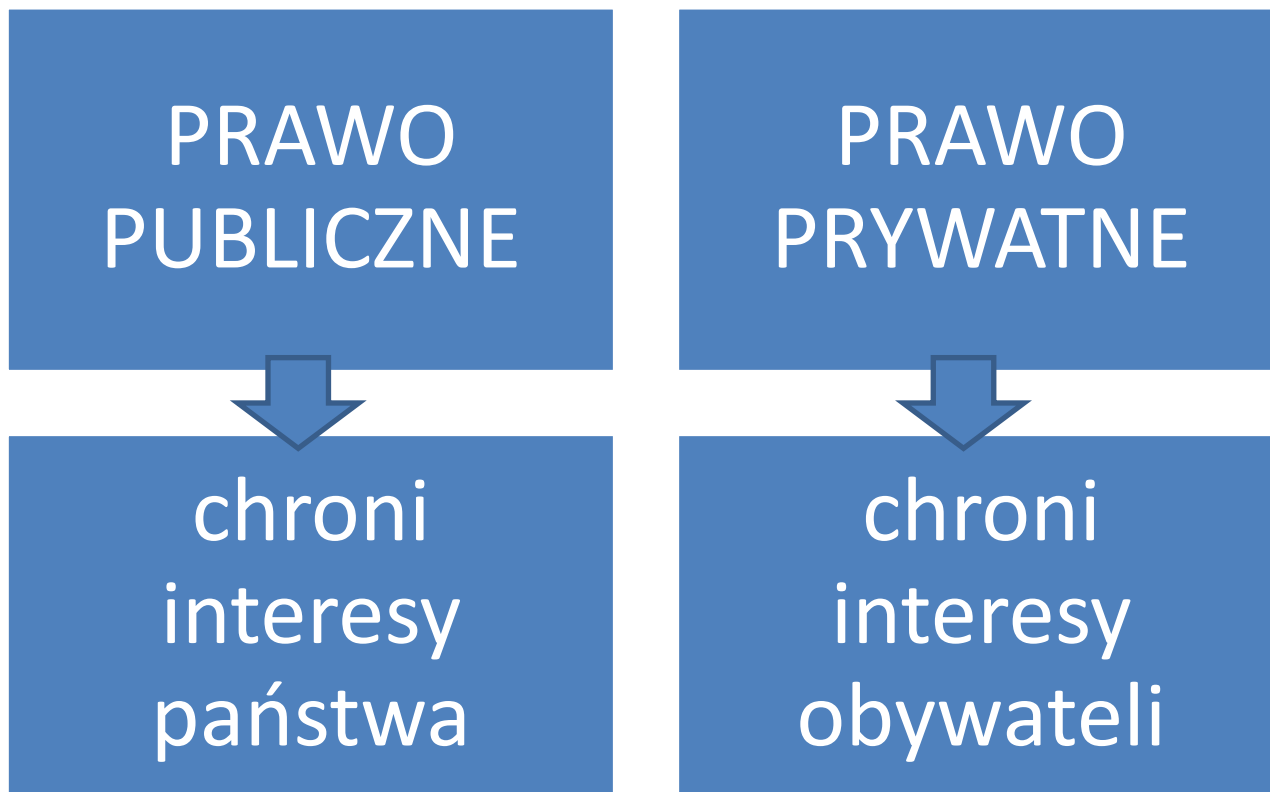
Czy zastanawiałeś się kiedyś czym jest prawo?

Czy zdajesz sobie sprawę, że tak naprawdę na co dzień masz kontakt z prawem?

Wyobraź sobie że statek którym płynąłeś rozbił się. Wraz z przyjaciółmi znaleźliście się na bezludnej wyspie, na której poza pięknymi krajobrazami i egzotycznymi zwierzętami nie ma zupełnie nic. Wiecie że musicie zagospodarować teren tak aby móc w miarę normalnie funkcjonować. Jak myślisz, czy moglibyście żyć na wyspie nie kierując się żadnymi zasadami? Byłoby to trudne prawda?

Musisz wiedzieć że pojęcie prawa ma wiele znaczeń. Najczęściej rozumiemy je jako zbiór norm postępowania na terenie danego kraju, ustalony przez władze państwowe z uwzględnieniem norm zwyczajowych. Nie zawsze jednak sposób naszego postępowania określa norma stanowiona przez państwo, której przestrzeganie tenże aparat gwarantuje. W obrocie handlowym jednolita praktyka stosowana długotrwale przy powszechnej akceptacji jej obowiązywania stanowi prawo zwyczajowe. Niezależnie od różnic w definicjach samego pojęcia, kryteria podziału prawa w zasadzie są jednorodne dla większości systemów.

Doktryna prawa rzymskiego wprowadziła podział na:



PRAWO  
MATERIALNE



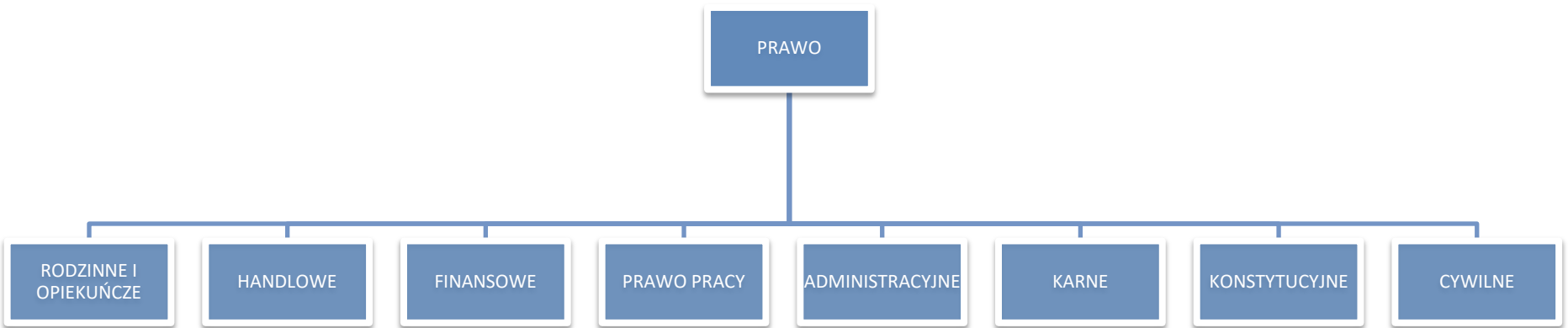
reguluje dane  
obowiązki i  
uprawnienia

PRAWO  
FORMALNE



służy realizacji  
praw  
materialnych

Ze względu na przedmiot regulacji wyróżniamy następujące gałęzie prawa:



W trakcie naszego kursu, skupimy się na prawie handlowym, cywilnym oraz konstytucyjnym.



# ŹRÓDŁA PRAWA

Źródła prawa to:

- ❖ formy w jakich wyrażone są normy prawne
- ❖ formy w jakich przejawia się obowiązujące prawo

W naszej kulturze prawnej znanych jest sześć form źródeł prawa

- ❖ prawo zwyczajowe (zwyczaj zaopatrzony przez władzę w sankcję)
- ❖ prawo stanowione (prawo tworzone jest przez organ ustawodawczy z zachowaniem formalnych procedur)
- ❖ precedens prawotwórczy (sądowa decyzja wpływająca na podejmowanie decyzji przez inne sądy)
- ❖ prawo kontraktowe (umowy publiczno-prawne zawierane między społeczeństwem a władzą)
- ❖ prawo religijne (porządek prawny, w którym normy religijne są wiążące w danym państwie)
- ❖ prawo prawników (doktrynalne, czyli poglądy prawników na konkretne zjawiska społeczne)

Zgodnie z Artykułem 87 Konstytucji RP, źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są:

- ❖ Konstytucja,
- ❖ ustawy,
- ❖ ratyfikowane umowy międzynarodowe
- ❖ rozporządzenia

Źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są na obszarze działania organów, które je ustanowiły:

- ❖ akty prawa miejscowego

Źródła prawa tworzą hierarchicznie zbudowany system, w którym każde ma swoje miejsce. Konstytucja systemie źródeł prawa jest ustawą zasadniczą.

## CO POWINIENIEŚ WIEDZIEĆ O KONSTYTUCJI RP Z 1997 R.?

- ❖ to najważniejszy akt normatywny w Polsce
- ❖ to ustawa zasadnicza
- ❖ jest szczególnym aktem, gdyż reguluje:
  - podstawy ustroju politycznego i społeczno-gospodarczego państwa,
  - zasady organizacji oraz strukturę i kompetencje najważniejszych organów władzy państwowej oraz samorządowej,
  - podstawowe wolności i prawa człowieka oraz obowiązki obywatelskie

## KILKA ZDAŃ NA TEMAT USTAW

Ustawa:

- ❖ Akt normatywny uchwalany w określonym konstytucyjnie trybie przez parlament (ciało przedstawicielskie) oraz posiadający szczególną moc prawną i określoną treść
- ❖ Powinna regulować w sposób w miarę zamknięty pewien zakres spraw w ich podstawowych ramach
- ❖ Przedmiotem ustawy może być każda sprawa
- ❖ Konstytucja wymaga niekiedy uchwalenia odpowiedniej ustawy, wskazując kierunek przyjętych w niej rozwiązań
- ❖ Niektóre sprawy mogą być uregulowane wyłącznie przez ustawę (np. ustawa budżetowa, określenie sytuacji prawnej obywatela, regulacja ustroju i zakres działania samorządu terytorialnego)

## A CZY WIESZ CZYM SĄ RATYFIKOWANE UMOWY MIĘDZYNARODOWE?

Umowa międzynarodowa jest to pisemne porozumienie regulowane przez prawo międzynarodowe, zaś ratyfikacja jest to wyrażenie zgody przez obie strony na związanie się treścią umowy.

### **Ratyfikowane umowy międzynarodowe dotyczą spraw związanych z:**

- ❖ pokojem, sojuszem, układem politycznym lub wojskowym
- ❖ wolnością, prawami lub obowiązkami obywatelskimi które określa Konstytucja
- ❖ członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w organizacji międzynarodowej
- ❖ znacznym obciążeniem państwa pod względem finansowym
- ❖ sprawami uregulowanymi w ustawie lub w których Konstytucja wymaga ustawy

## ROZPORZĄDZENIA

Prezydent może je wydawać w okresie stanu wojennego – tylko na wniosek Rady Ministrów i to jeżeli Sejm nie może zebrać się na posiedzenie.

Rozporządzenia takie podlegają zatwierdzeniu przez Sejm na najbliższym posiedzeniu.

## AKTY PRAWA MIEJSCOWEGO

Zgodnie z art. 94 Konstytucji organy samorządu terytorialnego oraz terenowe organy administracji rządowej, na podstawie i w granicach upoważnień zawartych w regulacjach ustawowych, ustanawiają akty prawa miejscowego obowiązujące na obszarze działania tych organów.

Wyjątkowo zarządzenia porządkowe organów wykonawczo-zarządzających jednostek samorządu terytorialnego (np. wójta, burmistrza, prezydenta miasta).

Na podstawie i w granicach upoważnień zawartych w ustawie, wojewoda oraz organy administracji niezespolonej stanowią akty prawa miejscowego obowiązujące na obszarze województwa lub jego części.



ŹRÓDŁO PRAWA NIŻSZEGO  
SZCZEBŁA NIE MOŻE ZAWIERAĆ  
PRZEPISÓW SPRZECZNYCH Z  
PRZEPISAMI WYŻSZEJ RANGI.  
WARUNKIEM WEJŚCIA USTAWY  
JEST JEJ OGŁOSZENIE ( NP.:  
DZIENNIKU USTAW, MONITORZE  
POLSKIM).

MUSISZ WIEDZIEĆ ŻE:

## PODSTAWOWE POJĘCIA

Aby zrozumieć zagadnienia dotyczące działalności gospodarczej, niezbędne jest stosowanie określonej terminologii, która będzie rozumiana przez wszystkich w jednakowy sposób. Zazwyczaj terminologia jest wyjaśniana albo w słowniczku ustawowym (na początku), albo w tekście (tzw. definicja legalna) przepisu prawnego.

*Czy wiesz co to jest przepis prawny?*



*To normy ujęte w pewną „strukturę organizacyjną” opatrzoną znakami: księga, część, rozdział, artykuł, paragraf, ustęp, punkt itp. Zaś normą nazywamy pojedyncze wzorce zachowań ludzkich stworzonych przez państwo, których przestrzeganie jest wymuszone.*



Działalność gospodarcza jest regulowana pewnym kompleksem przepisów prawnych. Próbując zdefiniować prawo gospodarcze, określimy je jako zbiór przepisów prawnych regulujących stosunki prawne w ramach obrotu gospodarczego, w które wchodzi nie tylko przedsiębiorcy i organizacje uczestniczące w obrocie gospodarczym.

Nie do końca jasne prawda?

Dlatego musimy zdefiniować kilka kolejnych pojęć, które pomogą Ci zrozumieć dalszą część kursu.

Jednym z nich jest obrót gospodarczy.

**OBRÓT GOSPODARCZY** – to wymiana dóbr za pomocą pieniądza oraz towarzyszące i powstające w tej wymianie stosunki prawne między jej uczestnikami. Cechą charakterystyczną takiej wymiany jest powstanie zobowiązania jednego uczestnika wobec innego, które wynika z prowadzenia przez przynajmniej jednego z nich zawodowej działalności gospodarczej, a świadczenie jednego wobec drugiego wynika właśnie z takiej działalności.

**DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA** – to zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły.

**PRZEDSIĘBIORCA** – to osoba fizyczna, prawna, i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową.

**OSOBA FIZYCZNA** – pojęcie osoby fizycznej w kontekście prowadzenia działalności gospodarczej można rozpatrywać z dwojakiemu punktu widzenia. Z jednej strony jest to człowiek od urodzenia, z drugiej – przedsiębiorca. Ale zacznijmy od początku 😊 **CZŁOWIEK** – zgodnie z art. 8 § 1 kc, od chwili urodzenia ma zdolność prawną, co oznacza że może być podmiotem praw i obowiązków. Nie oznacza to oczywiście że w całym okresie, od urodzenia aż do śmierci może prowadzić samodzielnie działalność gospodarczą. Taką zdolność nabywa człowiek dopiero gdy osiąga pełnoletność.

**PRZEDSIĘBIORCA** – nie musi być człowiekiem, ale przy omawianiu pojęcia osoby fizycznej właśnie człowiek staje się przedsiębiorcą. Oczywiście jeśli spełni określone warunki. Są nimi pełnoletność i brak ubezwłasnowolnienia. Kolejnym warunkiem koniecznym jest posiadanie uprawnień ogólnych, a przy wykonywaniu niektórych jej rodzajów, również uprawnień szczególnych.

**OSOBA PRAWNA** – mimo że człowiekiem nie jest, ma taką samą zdolność do czynności prawnych jak osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą. Osoba prawna to pewien twór prawny, który posiada osobowość prawną, może być podmiotem praw i obowiązków. Osoba prawna działa przez swoje organy w sposób przewidziany w ustawie oraz w opartym na niej statucie. Kodeks cywilny w artykule 33 uznał, że osobami prawnymi są Skarb Państwa i jednostki organizacyjne którym przepisy szczególne przyznają osobowość prawną.

**JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA NIEBĘDĄCA OSOBĄ PRAWNĄ** – to konstrukcja prawno-gospodarcza, w której z jednej strony jednostka gospodarcza może stać się podmiotem praw i obowiązków, a z drugiej stosuje się do niej często przepisy o osobach prawnych. Tak więc jednostka gospodarcza może stać się podmiotem praw i obowiązków, ale jednocześnie nie jest samodzielnym bytem prawnym w takim znaczeniu jakie przypisuje się jednostce z osobowością prawną.

## PODSUMOWANIE

Wprowadzone powyżej pojęcia są niezbędne do zrozumienia dalszej części naszego kursu. Oczywiście nie są to jeszcze wszystkie terminy których używa się w działalności gospodarczej, ale spokojnie. Będziemy wprowadzać je stopniowo. Po opisaniu zagadnień wstępnych, możemy przejść do istotnego zagadnienia związanego z działalnością gospodarczą, czyli do wyjaśnienia przepisów prawnych które regulują kreowanie przedsiębiorcy.

Ale najpierw, sprawdź ile zapamiętałeś z dzisiejszego wykładu.

Powodzenia!



## ZAZNACZ JEDNĄ POPRAWNĄ ODPOWIEDŹ

Pytanie 1. Najważniejszym źródłem powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są:

- a) Prawo materialne
- b) Konstytucja
- c) Akt prawa miejscowego

Pytanie 2. Ustawa to:

- a) Akt normatywny uchwalany w określonym konstytucyjnie trybie przez parlament oraz posiadający szczególną moc prawną i określoną treść
- b) Pisemne porozumienie regulowane przez prawo międzynarodowe
- c) Dokument wydawany przez prezydenta w okresie stanu wojennego na wniosek Rady Ministrów

Pytanie 3. Przedsiębiorca to:

- a) Tylko osoba fizyczna, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową
- b) Osoba fizyczna, prawna, i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową
- c) Osoba fizyczna i prawna, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową

Pytanie 4. Działalność gospodarcza to:

- a) to zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa wykonywana w sposób zorganizowany i trwający minimum 6 miesięcy
- b) to zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa wykonywana w sposób ciągły
- c) to zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły

**Poniżej znajdziesz poprawne odpowiedzi 😊**

Poprawne odpowiedzi:

- 1) b
- 2) a
- 3) b
- 4) c